

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

факультет іноземних мов

кафедра германської і слов'янської філології та
зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ПРИКМЕТНИКІВ
РОЗМІРУ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

здобувача ступеня вищої освіти магістра

галузі знань 01Освіта

спеціальності 014Середня освіта (мова і
література (англійська, німецька))

Омельченко Тетяни Андріївни
науковий керівник:

Горлова Людмила Анатоліївна

кандидат філологічних наук, ст. викладач

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1. Передумови дослідження прикметників розмірів у сучасній німецькій мові.....	6
1.2. Розмежування понять лексико-семантичне поле та лексико- семантична група.....	13
1.3. Лексичні особливості прикметників.....	21
1.4. Семантичне значення поняття розмір.....	24
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. СИНТАГМАТИЧНІ ТА ПАРАДИГМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	34
2.1. Синтагматичні зв'язки прикметників.....	34
2.2. Парадигматичні зв'язки досліджуваних прикметників.....	59
2.3. Інвентаризація прикметників розміру.....	70
Висновки до розділу 2.....	75
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	77
РЕЗЮМЕ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	83
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	92

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агаркова Н.Э. Исследование концепта MONEY в языковой картине мира // Когнитивный анализ слова. – Иркутск: ИГЛУ, 2000. – Вып. 2. – С. 11-17.
2. Алефиренко Н. Спорные проблемы семантики: (Монография). – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.
3. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1963. – 208 с.
4. Андрусъ А.Ф. Концептуальний аналіз семантики прикметника big в англійській мові // Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. пр. – Ужгород: Ліра, 2006. – С. 36-51.
5. Андрусъ А.Ф. Проблеми синонімії прикметників, що позначають величину, в англійській мові // Проблеми романо-германської філології. Збірник наукових праць. – Ужгород: Патент, 2003. – С. 35-45.
6. Андрусъ А.Ф. Роль параметричних прикметників із просторовою семантикою у формуванні лінгвального образу світу // Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. праць. – Ужгород: Ліра, 2004. – С. 32-43.
7. Апресян Ю.Д. Синонимия и синонимы // Вопросы языкознания. – 1969. – № 4. – С. 75-91.
8. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу: Навч. посіб. / В.В.Левицький, О.Д.Огуй, С.В.Кійко, Ю.Є.Кійко. – Чернівці: Рута, 2000. – 136 с.
9. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике: Учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 1991. – 140 с.
10. Архелюк В.В. Прикметники розміру в сучасній англійській мові. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1999. – 23 с.
11. Аскольдов С.А. Концепт и слово // Русская словесность: Антология. / Под ред. В.Н. Нерознака. М.: Academia, 1997. – С. 267-280.

12. Афанасьева О.В. Лексическая сочетаемость некоторых прилагательных, обозначающих понятие большого размера, в современном английском языке // Исследования по лексикологии и фразеологии: Сб. науч. тр. – М.: МГПИ, 1976. – С. 145-160.
13. Беляевская Е.Г. Семантика слова: Учеб. пособие. – Москва: Высшая школа, 1987. – 126 с.
14. Бережан С.Г. Семантическая эквивалентность лексических единиц. – Кишинев: Штиинца, 1973. – 372 с.
15. Бондина О.Н. Прилагательные размера в современном немецком языке (к вопросу исследования системности лексики): Автореф. дис... канд. фил. наук: 10.02.04 / Киевский гос. пединститут иностр. языков. – К., 1981. – 24 с.
16. Быстрова Л.В., Капатрук Н.Д., Левицкий В.В. К вопросу о принципах выделения лексико-семантических групп слов // Науч. доклады высш. школы. Филол. науки. – 1980. – № 6. – С. 75-78.
17. Васильев Л.М. Современная лингвистическая семантика. – М.: Высшая школа, 1990. – 176 с.
18. Васильев Л.М. Теория семантических полей // Вопросы языкознания. – 1971. – № 5. – С. 105-113.
19. Вердиева З.Н. Семантический анализ прилагательных, обозначающих понятие материального состояния: Учеб. пособие по лексикологии англ. яз. – Баку: Изд-во Азерб. гос. ун-та, 1976. – 107 с.
20. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография: Избр. труды. – М.: Наука, 1977. – 312 с.
21. Вольф Е.М. Грамматика и семантика прилагательного. – М.: Наука, 1978. – 200 с.
22. Горлова Л. А. Лексико-семантична група німецьких прикметників зі значенням “ввічливий”: інвентаризація та парадигматичні відношення (на основі компонентного аналізу словникових дефініцій) / Л. А. Горлова // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка. Філологічні науки (мовознавство). Випуск 75 (1). – Кіровоград, 2008. – С. 105-109.

23. Дискурс іноземномовної комунікації: (Колективна монографія) / Заг. ред. К.Я. Кусько. – Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 495

24. Звегинцев В.А. Семасиология. – М.: Изд-во МГУ, 1957. – 321 с.

25. Кантемір С. Досвід застосування квантитативних методів для інвентаризації лексичних одиниць (на матеріалі прикметників кольору німецької мови) // Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: Зб. наук. праць. – Чернівці: Рута, 2007. – С. 29- 40.

26. Кантемір С. Дослідження семантичної сполучуваності прикметників кольору в сучасній німецькій мові // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Вип. 115: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2001. – С. 26-33.

27. Капатрук М. Дослідження парадигматичних зв'язків лексичних одиниць за допомогою статистичних методів // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Вип. 12 (3): Германська філологія. – Чернівці: Рута, 1997. – С. 37-40.

28. Капатрук М. Формалізована процедура дослідження лексики і перспективи її використання // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Вип. 114: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2001. – С. 38-42.

29. Караулов Ю.Н. Структура лексико-семантического поля // Филол. науки. – 1972. – № 1. – С. 57-70.

30. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.: ВЦ „Академія”, 2006. – 336 с.

31. Кійко Ю. Алгоритм інвентаризації і встановлення парадигматичної структури лексико-семантичного утворення (на матеріалі дієслів переміщення в сучасній німецькій мові) // Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: Зб. наук. праць. – Чернівці: Рута, 2007. – С. 41-60.

32. Козловський В.В. Модель лінгвокультурної реальності. Зб. наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2006. – С. 154-159.
33. Козловський В.В. Слово і концепт: семантичний і концептуальний аналіз // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2004. – С. 231-236.
34. Колшанский Г.К. Контекстная семантика. – М.: Наука, 1980. – 149 с.
35. Кочерган М.П. Слово і контекст (Лексична сполучуваність і значення слова). – Львів: Вища школа, 1980 – 183 с.
36. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 2-ге вид. – К.: Академія, 2006. – 367 с.
37. Кузнецова А.И. Понятие семантической системы языка и методы её исследования. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1963. – 60 с.
38. Кусько К.Я. Когнітивно-дискурсні концепти та стратегії іноземномовної лінгводидактики // Наукові записки АН ВШ України. – К., 2005. – С. 34-40.
39. Кусько К.Я. Процеси мовно-текстової конструкції і деструкції (на матеріалі німецькомовних творів Петера Гандке та Юргена Бекера) // Одиниці та категорії сучасної лінгвістики: Зб. наук. пр. – Донецьк: ТОВ „Юго-Восток, Лтд”, 2007. – С. 454-462.
40. Кшановський О.Ч. Функціонально-відображувальний потенціал українських та перських прикметників розміру в дидактичному аспекті // Проблеми зіставної семантики. Зб. наук. ст. Вип. 6. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2003. – С. 455-462.
41. Левицкий В.В. Историко-семасиологическое исследование групп прилагательных в немецком языке (в сравнении с английским): Автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.04. – М., 1966. – 20 с.

42. Левицький В.В. До методики інвентаризації лексичних мікросистем за допомогою словникових дефініцій // Мовознавство. – 1989. – № 1. – С. 21 – 27.
43. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике. – Черновцы: Рута, 2004. – 190 с.
44. Левицкий В.В. Статистическое изучение лексической семантики: Учебное пособ. – К.: УМК ВО, 1989. – 155 с.
45. Левицький В.В. Семасиология. – Винница: Нова Книга. – 2006. – 512 с.
46. Лингвистический энциклопедический словарь / Ред. В.Н. Ярцева. – М. 1990 – 683 с.
47. Линник Т.Г. Структура лексико-семантической группы, обозначающей размер. Автореф. дис. канд.филол. наук: 10.02.04. – М., 1975. – 21 с.
48. Линник Т.Г. Параметричні прикметники і їх становлення / Академія наук Української РСР, інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. – К.: Наукова думка, 1982. – 198 с.
49. Медникова Э.М. Значение слова и методы его описания. – М.: Высшая школа, 1974. – 202 с.
50. Москович В.А. Статистика и семантика (Опыт статистического анализа семантического поля). – М.: Наука, 1969. – 304 с.
51. Огуй О. Об'єднана індуктивно-дедуктивна мовно-психологічна класифікація прикметників у „мовній картині світу” // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Вип. 41: Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ, 1998. – С. 39-46.
52. Омельченко Т. А. Прикметники загального та конкретного розміру у сучасній німецькій мові / Т. А.. Омельченко // Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі. Випуск 21. – Вінниця, 2017. – С. 232.

53. Омельченко Т. А. Прикметники розміру у сучасній німецькій мові / Т. А. Омельченко // Сучасні проблеми лінгвістики літературознавства та методики викладання мови і літератури. Випуск 2. – Вінниця, 2016. – С. 76.
54. Огуй О.Д. Полісемія в синхронії, діяхронії та панхронії: Системно-квантитативні аспекти полісемії в німецькій мові та мовах Європи. – Чернівці: Золоті литаври, 1998. – 370 с.
55. Панов М.В. О парадигматике и синтагматике // Изв. АН СССР, Серия литер. и языка. – М., 1980. – Т. 39. – Вып. 2. – С. 128-137.
56. Перебийніс В.І. Статистичні методи для лінгвістів: Навч. посіб. – Вінниця: Нова Книга, 2002. – 168 с.
57. Петришин М.Й. Семантичне поле прикметників розміру у старогрецькій мові. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.12.14 / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2005. – 20 с.
58. Плотников Б.А. Дистрибутивно-статистический анализ лексических значений / Под ред. А.Е. Супруна. – Минск: Вышэйшая школа, 1979. – 134 с.
59. Плотников Б.А. О форме и содержании в языке. – Минск: Вышэйшая школа, 1989. – 254 с.
60. Покровский М.М. Семасиологические исследования в области древних языков / Вступ. ст. Н.М. Шанского. – Изд. 2-е. – Москва: Ком.Книга, 2006. – 128 с.
61. Полюжин М.М. Концептуальна система як базове поняття когнітивної семантики й теорії мовної особистості // Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. праць. – Ужгород: Ліра, 2005. – С. 5-19.
62. Приходько А.Н., Романенко О. В. Концептосистеми: стабільність і плинність // Нова філологія: Зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – С. 82-95.
63. Приходько А.Н. Одиниці та категорії сучасної лінгвістики. Зб. наук. праць, присвячених ювілею В.Д. Каліущенка. – Донецьк: ТОВ „Юго-Восток ЛТД”, 2007. – С.270-283.

64. Русанівський В.М. Структура лексичної і граматичної семантики / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Відп. ред. О.С. Мельничук. – К.: Наукова думка, 1988. – 240 с.

64.Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.

65.Соколовская Ж.П. Проблемы системного описания лексической семантики. – К.: Наукова думка, 1990. – 183 с.

66. Соколовская Ж.П. Система в лексической семантике: Анализ семантической структуры слова. – Киев: Вища школа, 1979. – 189 с.

67. Сосюр Ф. Курс загальної лінгвістики: Пер. з фр. – К.: Основи, 1998. – 324 с.

68.Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. 4-е изд., стер. – М.: Эдиториал УРСС, 2003. – 311 с.

69. Степанова М.Д., Чернышова И.И. Лексикология современного немецкого языка. Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высшая школа, 1962. – 311 с.

70. Стернин И.А. Лексическое значение слова в речи. – М.: Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. – 170 с.

71. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець: Навч. посіб. – К.: ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.

72. Уфимцева А.А. Лексическое значение. Принцип семиологического описания лексики. – 2-е изд., стер. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 240 с.

73. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы. (На материале английского языка). – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1962. – 287 с.

74. Филин Ф.П. О лексико-семантических группах слов // Филин Ф.П. Очерки по теории языкознания. – М.: Наука, 1982. – С. 227-239.

75. Фрумкина Р.М. Статистические методы изучения лексики. – М.: Наука, 1964. – 115 с.
76. Чарикова Е.И. О слове „большой” // Русский язык. – 1983. – № 2–С. 70-73.
77. Чарикова Е.И. Прилагательные со значением „значительный в каком-либо отношении” в современном русском языке // Исследования по семантике (семантические единицы и их парадигмы). Межвузовский науч. сборник Башкирского гос. ун-та. – Уфа, 1992. – С. 48-55.
78. Ченки А. Семантика в когнитивной лингвистике // Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / Под ред. А.А. Кибрика, И.М. Кобозевой и И.А. Секериной. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – С. 340-369.
79. Чупров А.А. Основные проблемы теории корреляции. О статистическом исследовании связи между явлениями. – М.: Госстатиздат, 1960. – 175 с.
80. Шайкевич А.Я. Дистрибутивно-статистический анализ в семантике // Принципы и методы семантических исследований. – М.: Наука, 1976. – С. 353-378.
81. Шайкевич А.Я. Распределение слов в тексте и выделение семантических полей // Иностранные языки в высшей школе. – М.: Высшая школа, 1963. – Вып. 2.– С. 14-26.
82. Шафиков С.Г. Категории и концепты в лингвистике // Вопросы языкознания. – 2007. – №2. – С.3-17.
83. Шмелев Д.Н. О типах лексических значений слова // Проблемы современной филологии: Сб. статей. – М.: Наука, 1965. – С. 288-292.
84. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики. – М.: Наука, 1973. – 278 с.
85. Шутникова Р.С. Опыт исследования сочетаемости прилагательных в современном английском языке. Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – Киев, 1965. – 24 с.

86. Щєбликина Т.А. Роль параметричних прикметників із просторовою семантикою у формуванні лінгвістичного образу світу. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.02 – Харків, 2001. – 16 с.
87. Щур Г.С. Теории поля в лингвистике. – М.: Наука, 1974. – 255 с.
88. Agricola E. Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch / Hrsg. von E.Agricola unter Mitwirkung von H.Görner und R.Küfner. – Leipzig: Bibliographisches Institut, 1977. – 818 S.
89. Büntig Karl Dieter. Deutsches Wörterbuch. – Isis Verlag AG, 1996. – 1504 S.
90. Das große deutsch-russische Wörterbuch in zwei Bänden / Hrsg. von O.I. Moskalskaja. – 2. unveränderte Aufl. – Moskau: Verlag Russische Sprache, 1980. – 1416 S.
91. Duden. Deutsches Universalwörterbuch / Hrsg. von G.Drosdowski. – 3. Aufl. – Mannheim / Wien / Zürich: Duden-Verlag, 1996. – 1816 S.
92. Duden. Die Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / Hrsg. und bearbeitet von G.Drosdowski. – Mannheim / Wien / Zürich: Dudenverlag, 1984. – Bd. 4. – 800 S.
93. Duden. Sinn – und sachverwandte Wörter., Mannheim, Wien, Zürich: Bibliographisches Institut, 1986. Bd. 8. – 800 S.
94. Görner H., Kempcke G. Synonymwörterbuch. – Leipzig:VEB Bibliographisches Institut, 1973. – 643 S.
95. Großes Wörterbuch. – Köln: Serges Medien GmbH, 2000. – 1018 S.
96. Malik T. Investigation of the Paradigmatic Relations between the Sub-classes of Adjectives Denoting a Person`s Appearance in the English Language // Науковий вісник Чернівецького університету: 3б. наук. пр. – Вип. 84. Германська філологія: – Чернівці: Рута, 2000. – С. 63-69.
97. Wahrig G. Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache / Hrsg. von G.Wahrig. – 6. Aufl. – Göttersloh: Bertelsmann-Lexikon-Verlag, 1996. – 1420 S.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

98. Eugen Ruge. In Zeiten des abnehmenden Lichts. -- Hamburg: RowohltTaschenbuch Verlag, 2011. -- 426 S.
99. Iny Lorenz. Die Wanderapothekarin.-- München: Knaur Verlag, 2016. -- 638 S.
100. Julia Frank. Die Mittagsfrau. -- Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag, 2009. -- 430 S.
101. Robbert Menasse. Die Hauptstadt. --Berlin: SuhrkampVerlag, 2016. -- 459 S.